

Dissociativ subtype af PTSD interview (DSP-I) til DSM-5

Navn: _____ ID#: _____
Alder: _____ Dato: _____
Køn: _____
Højeste uddannelsesniveau: _____
Interviewer: _____

Oversat fra engelsk¹ og indsendt til forfatterne, 2021

Dansk oversættelse: Specialpsykolog Line Bang Mikkelsen, Regionsfunktion for PTSD, Psykiatrien Vest, Region Sjælland, Ellen Kirstine Kjærulff Jepsen, psykiater, Ph. D. Afdeling for traumelidelser, Modum Bad².

¹ Eidhof M, ter Heide F, van Der Aa N, Schreckenbach M, Schmidt U, Brand B, Lanius R, Loewenstein R, Spiegel D, Vermetten E. The Dissociative Subtype of PTSD Interview (DSP-I): Development and Psychometric Properties. *Journal of Trauma and Dissociation*, (2019), 564-581, 20 (5)

² Ved behov for mere information venligst kontakt: M.Eidhof@centrum45.nl

DSP-I indeholder et klinisk interview til undersøgelse af indholdet og alvorlighedsgraden af den dissociative subtype af PTSD i henhold til DSM-5, og en supplerende (selvrapport) tjekliste til at screene for andre traumerelaterede dissociative symptomer. Vi (Eidhof et al.) anbefaler at bruge DSP-I som et *til-lægs-interview* til CAPS-5.

I. Se venligst appendiks I-A for instruktioner om anvendelse og scoring

Bemærk: Generelt vurderes et symptom som fraværende, hvis det udelukkende forekommer under flashbacks. Endvidere må bekræftelse af spørgsmålene ikke kunne forklare bedre af: 1) en medicinsk tilstand (f.eks. epilepsi eller øjenproblemer), underernæring, træthed, alkohol eller stoffer, eller 2) svigtende tilpasning til faktiske forandringer i omgivelserne, f.eks. på grund af migration, genbosættelse eller mistet hjem.

DISSOCIATIV SUBTYPE AF PTSD

A. Depersonalisation

- 1. En følelse af at være frakoblet selvet** (som hvis en, ens krop og adfærd er frakoblet en selv og/eller fungerer uafhængigt af en selv).

<p>Har der i løbet af den seneste måned været tidspunkter, hvor du følte dig frakoblet fra dig selv? (En følelse af at miste forbindelsen til din krop eller adfærd og blive mindre i stand til at føle eller kontrollere den?)</p> <p>Kan du give mig et eksempel?</p> <p>Hvordan er det for dig? (Hvor meget generer det dig?)</p> <p>Hvor længe varer det?</p> <p><u>Sæt cirkel:</u> = <i>Minimalt</i> <i>Tydeligt til stede</i> <i>Udtalt</i> <i>Ekstremt</i></p> <p>Hvor ofte er dette sket i løbet af den seneste måned? Antal gange: _____</p>	<p>0 Fraværende</p> <p>1 Mild/under grænseværdi</p> <p>2 Moderat/grænseværdi</p> <p>3 Alvorlig/markant forhøjet</p> <p>4 Ekstrem/invaliderende</p>
<p><i>Nøgle scoringsdimensioner = hyppighed / intensitet af dissociation</i></p> <p>Moderat = mindst 2 x månedligt / tydeligt til stede</p> <p>Alvorlig = mindst 2 x ugentligt / udtalt</p>	

2. Observere sig selv, som om det er en anden person (for eksempel se sig selv føre en samtale eller udføre dagligdagsopgaver).

<p>Har der i løbet af den seneste måned været tidspunkter, hvor du følte det som om du så dig selv udefra, som om du var en anden person?</p> <p>Kan du give mig et eksempel?</p> <p>[Hvis uklart]: Oplevede du at stå ved siden af dig selv og for eksempel se dig selv føre en samtale eller udføre en dagligdagsopgave?</p> <p>Hvordan er det for dig? (Hvor meget generer det dig?)</p> <p>Hvor længe varer det?</p> <p><u>Sæt cirkel:</u> = <i>Minimalt</i> <i>Tydeligt til stede</i> <i>Udtalt</i> <i>Ekstremt</i></p> <p>Hvor ofte er dette sket i løbet af den seneste måned? Antal gange: _____</p> <p><i>Nogle scoringsdimensioner = hyppighed / intensitet af dissociation</i> Moderat = mindst 2 x månedligt/ tydeligt til stede Alvorlig = mindst 2 x ugentligt / udtalt</p>	<p>0 Fraværende</p> <p>1 Mild/under grænseværdi</p> <p>2 Moderat/grænseværdi</p> <p>3 Alvorlig/markant forhøjet</p> <p>4 Ekstrem/invaliderende</p>
---	---

3. Krop (kropsdele) ikke tilhørende en selv (for eksempel føle sig følelsesløs eller ikke-eksisterende).

<p>Har der i løbet af den seneste måned været tidspunkter, hvor du har følt det som om din krop eller dele af din krop ikke tilhørte dig?</p> <p>Kan du beskrive denne oplevelse?</p> <p>[I tilfælde af kropsdele]: Er det altid de samme kropsdele?</p> <p>Hvordan er det for dig? (Hvor meget generer det dig?)</p> <p>Hvor længe varer det?</p> <p><u>Sæt cirkel:</u> = <i>Minimalt</i> <i>Tydeligt til stede</i> <i>Udtalt</i> <i>Ekstremt</i></p> <p>Hvor ofte er dette sket i løbet af den seneste måned? Antal gange: _____</p> <p><i>Nogle scoringsdimensioner = hyppighed / intensitet af dissociation</i> Moderat = mindst 2 x månedligt/ tydeligt til stede Alvorlig = mindst 2 x ugentligt / udtalt</p>	<p>0 Fraværende</p> <p>1 Mild/under grænseværdi</p> <p>2 Moderat/grænseværdi</p> <p>3 Alvorlig/markant forhøjet</p> <p>4 Ekstrem/invaliderende</p>
---	---

4. **Føle sig mekanisk** (som at bevæge sig automatisk med lille eller ingen kontrol og uden intention eller emotion, eller som om kroppen bevæger sig robotagtigt/rigidt).

<p>Har der i løbet af den seneste måned været tidspunkter, hvor du følte det, som om du gik igennem livet som en robot, som om du bevægede dig mekanisk? <i>Score = 0 Fraværende, hvis bekræftelse bedre forklares af arbejde som er hårdt/hurtig/rutinepræget.</i></p> <p>Kan du give mig et eksempel?</p> <p>[Hvis uklart]: Følte du det som om, din krop deltog i daglige aktiviteter, mens du ikke aktivt styrede den?</p> <p>Hvordan er det for dig? (Hvor meget generer det dig?)</p> <p>Hvor længe varer det?</p> <p><u>Sæt cirkel:</u> = <i>Minimalt</i> <i>Tydeligt til stede</i> <i>Udtalt</i> <i>Ekstremt</i></p> <p>Hvor ofte er dette sket i løbet af den seneste måned? Antal gange: _____</p>	<p>0 Fraværende</p> <p>1 Mild/under grænseværdi</p> <p>2 Moderat/grænseværdi</p> <p>3 Alvorlig/markant forhøjet</p> <p>4 Ekstrem/invaliderende</p>
<p><i>Nogle scoringsdimensioner = hyppighed / intensitet af dissociation</i> Moderat = mindst 2 x månedligt/ tydeligt til stede Alvorlig = mindst 2 x ugentligt / udtalt</p>	

5. **Egen stemme lyder forvrænget, fjern eller uvirkelig** Bemærk: Dette handler ikke om en faktisk ændring i stemmen (for eksempel under et flashback, skifte i selvtilstand eller gentagetvang (reenactment)).

<p>Har der i løbet af den seneste måned været tidspunkter, hvor din stemme lød forvrænget, fjern og uvirkelig?</p> <p>Kan du beskrive denne oplevelse?</p> <p>Bemærkede andre mennesker det?</p> <p>Hvordan er det for dig? (Hvor meget generer det dig?)</p> <p>Hvor længe varer det?</p> <p><u>Sæt cirkel:</u> = <i>Minimalt</i> <i>Tydeligt til stede</i> <i>Udtalt</i> <i>Ekstremt</i></p> <p>Hvor ofte er dette sket i løbet af den seneste måned? Antal gange: _____</p>	<p>0 Fraværende</p> <p>1 Mild/under grænseværdi</p> <p>2 Moderat/grænseværdi</p> <p>3 Alvorlig/markant forhøjet</p> <p>4 Ekstrem/invaliderende</p>
<p><i>Nogle scoringsdimensioner = hyppighed / intensitet af dissociation</i> Moderat = mindst 2 x månedligt/ tydeligt til stede Alvorlig = mindst 2 x ugentligt / udtalt</p>	

B. Derealisation

6. **Omgivelserne bliver uvirkelige, drømmeagtige eller ukendte.** Følelsen af at omgivelserne er virkelige ændrer sig, eller omgivelserne opleves som ukendte, når man kommer i en situation, der burde være velkendt (f.eks. på arbejdet, i en butik eller i en vens hus).

<p>Har der i løbet af den seneste måned været tidspunkter, hvor en situation eller omverdenen virkede uvirkelig, drømmeagtig eller ukendt? (For eksempel som om du var med i en film eller et skuespil, eller at du ønskede at berøre ting for at forsikre dig om virkeligheden?)</p> <p>Kan du give mig et eksempel?</p> <p>[Hvis uklart]: Hvornår og hvor sker det?</p> <p>Hvordan er det for dig? (Hvor meget generer det dig?)</p> <p>Hvor længe varer det?</p> <p><i>Sæt cirkel:</i> = <i>Minimalt</i> <i>Tydeligt til stede</i> <i>Udtalt</i> <i>Ekstremt</i></p> <p>Hvor ofte er dette sket i løbet af den seneste måned? Antal gange: _____</p> <p><i>Nogle scoringsdimensioner = hyppighed / intensitet af dissociation</i> Moderat = mindst 2 x månedligt/ tydeligt til stede Alvorlig = mindst 2 x ugentligt / udtalt</p>	<p>0 Fraværende</p> <p>1 Mild/under grænseværdi</p> <p>2 Moderat/grænseværdi</p> <p>3 Alvorlig/markant forhøjet</p> <p>4 Ekstrem/invaliderende</p>
--	---

7. **Se verden gennem en tåge, som at være i en boble eller bag glas.**

<p>Har der i løbet af den seneste måned været tidspunkter, hvor du følte det, som om du så på verden gennem en tåge, eller som du var i en boble eller bag glas?</p> <p>Kan du beskrive denne oplevelse?</p> <p>Hvordan er det for dig? (Hvor meget generer det dig?)</p> <p>Hvor længe varer det?</p> <p><i>Sæt cirkel:</i> = <i>Minimalt</i> <i>Tydeligt til stede</i> <i>Udtalt</i> <i>Ekstremt</i></p> <p>Hvor ofte er dette sket i løbet af den seneste måned? Antal gange: _____</p> <p><i>Nogle scoringsdimensioner = hyppighed / intensitet af dissociation</i> Moderat = mindst 2 x månedligt/ tydeligt til stede Alvorlig = mindst 2 x ugentligt / udtalt</p>	<p>0 Fraværende</p> <p>1 Mild/under grænseværdi</p> <p>2 Moderat/grænseværdi</p> <p>3 Alvorlig/markant forhøjet</p> <p>4 Ekstrem/invaliderende</p>
--	---

8. **Se verden på afstand** (som at se situationer på afstand og/eller at se et skuespil).

<p>Har der i løbet af den seneste måned været tidspunkter, hvor du følte det, som om du så på situationer eller ting på afstand, eller som om du så et skuespil eller en film?</p> <p>Kan du give mig et eksempel?</p> <p>Hvordan er det for dig? (Hvor meget generer det dig?)</p> <p>Hvor længe varer det?</p> <p><u>Sæt cirkel:</u> = <i>Minimalt</i> <i>Tydeligt til stede</i> <i>Udtalt</i> <i>Ekstremt</i></p> <p>Hvor ofte er dette sket i løbet af den seneste måned? Antal gange: _____</p>	<p>0 Fraværende</p> <p>1 Mild/under grænseværdi</p> <p>2 Moderat/grænseværdi</p> <p>3 Alvorlig/markant forhøjet</p> <p>4 Ekstrem/invaliderende</p>
<p>Nogle scoringsdimensioner = hyppighed / intensitet af dissociation</p> <p>Moderat = mindst 2 x månedligt/ tydeligt til stede</p> <p>Alvorlig = mindst 2 x ugentligt / udtalt</p>	

C. (hvis dissociative oplevelser er bekræftet):

<p>Varighed, sammenhæng med traume og belastning³</p>	
<p>10. Du nævnte, at du til tider oplever en følelse af at være frakoblet fra [dig selv og/eller virkeligheden] (eller nævn det specifikke symptom)</p>	
<p>10.1 Hvor længe har du haft disse oplevelser?</p>	<p>Varighed:</p>
<p>10.2 Begyndte eller forværredes denne følelse efter (HÆNDELSEN)? (Tror du, at det er relateret til [HÆNDELSEN]? Hvordan?)</p> <p><u>Sæt cirkel:</u> Traumerelateret = <i>Bestemt</i> <i>Sandsynligt</i> <i>Usandsynligt</i></p>	
<p>10.3 Tror du, at disse oplevelser skyldtes/skyldes påvirkning af alkohol, stoffer eller en medicinsk sygdom? Så som epilepsi?</p>	
<p>10.4 Hvor meget generer disse symptomer dig på en skala fra 0-100?</p>	

³ Punkt 9 er ekskluderet i denne version af interviewet jf. forfatternes argumentation i Eidhof M, ter Heide F, van Der Aa N, Schreckenbach M, Schmidt U, Brand B, Lanius R, Loewenstein R, Spiegel D, Vermetten E The Dissociative Subtype of PTSD Interview (DSP-I): Development and Psychometric Properties. *Journal of Trauma and Dissociation*, (2019), 564-581, 20 (5)

Udløsende faktorer og bedring
<p>10.5 Hvad plejer at udløse disse oplevelser? Er der specifikke udløsende faktorer, der går forud for disse oplevelser?</p>
<p>10.6 Hvad er der typisk behov for, for at stoppe disse oplevelser?</p>
<p>10.7 Hvordan lægger andre mennesker mærke til det, når du har dine dissociative oplevelser?</p>

D. Observationspunkter	
<p>11. Var der øjeblikke, hvor undersøgte så fjern eller tom ud, stirrede unormalt længe ud i luften og/eller virkede på anden måde til at have problemer med at opretholde mental tilstedeværelse?</p>	<p><u>Sæt cirkel:</u> = 0. Fraværende 1. Usikker 2. Tilstede</p>
<p>12. Virkede undersøgte glemsom, havde problemer med at følge med i samtalen og/eller havde brug for gentagne gange at få spørgsmålet gentaget?</p>	<p><u>Sæt cirkel:</u> = 0. Fraværende 1. Usikker 2. Tilstede</p>
<p>13. Sagde undersøgte noget "bizart" eller udenfor konteksten eller undlod at snakke, når du ville have forventet det?</p>	<p><u>Sæt cirkel:</u> = 0. Fraværende 1. Usikker 2. Tilstede</p>
<p>Indikation på dissociative symptomer (mindst to spørgsmål scores 2)</p>	<p>Ja / Nej</p>

Supplerende tjekliste - *Associerede dissociative symptomer*

E. Tomhed/frakobling	
Har du i løbet af den seneste måned oplevet øjeblikke hvor du...	
1. stirrede ud i luften uden at tænke, uden evne til at opfatte hvad der foregik omkring dig?	0 = Nej 1 = Ja
2. var fysisk tilstede i en situation, men uden virkelig at opleve den?	0 = Nej 1 = Ja
3. mistede tråden eller faldt ud i samtaler eller terapisesioner, og selvom du lyttede, ikke hørte meget af det, der netop var blevet sagt?	0 = Nej 1 = Ja

F. Følelsesmæssig bedøvelse	
Har du i løbet af den seneste måned oplevet øjeblikke hvor...	
1. du var frakoblet fra din følelser eller var ude af stand til at mærke dem?	0 = Nej 1 = Ja
2. du vidste, at du burde blive vred eller ked af det, men ikke følte det?	0 = Nej 1 = Ja
3. du ikke kunne mærke nogen følelser, mens du græd og/eller lo?	0 = Nej 1 = Ja

G. Ændringer i sensorisk perception	
Har du i løbet af den seneste måned oplevet øjeblikke hvor...	
1. du var mindre eller helt ude af stand til at føle fysisk smerte, når du kom til skade?	0 = Nej 1 = Ja
2. din oplevelse af smag, lugt, berøring eller lyd ændrede sig eller forsvandt?	0 = Nej 1 = Ja
3. du oplevede en ændring af kropsform eller kroppens position?	0 = Nej 1 = Ja
4. intensiteten af lyde eller farver blev forstærket eller svækket?	0 = Nej 1 = Ja
5. du var ude af stand til at mærke ting ordentligt, når du berørte dem med dine hænder?	0 = Nej 1 = Ja
6. du følte behov for, at berøre dig selv for at blive forsikret om, at din krop var virkelig?	0 = Nej 1 = Ja
7. din krop følte meget let, som om den svævede i luften?	0 = Nej 1 = Ja

H. Amnesi	
Har du i løbet af den seneste måned oplevet øjeblikke hvor du...	
1. pludselig opdagede at tiden var gået, og du ikke vidste, hvad du havde lavet eller tænkt i det tidsrum, mere end folk generelt oplever?	0 = Nej 1 = Ja
2. blev fortalt af andre mennesker, at du havde sagt eller gjort ting, som du ikke kunne huske, at du havde sagt eller gjort, mere end folk generelt oplever?	0 = Nej 1 = Ja
3. havde huller i din tidsoplevelse?	0 = Nej 1 = Ja
4. pludselig befandt dig på et sted og ikke vidste, hvordan du var kommet derhen?	0 = Nej 1 = Ja
5. fandt ting blandt dine ejendele (f.eks. tøj, madvarer, tegninger), du ikke kunne huske at have anskaffet eller skabt?	0 = Nej 1 = Ja
6. fandt huller i din hukommelse fra dit liv efter 6-års alderen?	0 = Nej 1 = Ja

I. Identitetsforvirring	
Har du i løbet af den seneste måned oplevet øjeblikke hvor du...	
1a. følte det, som om dit sind var delt op i forskellige selvtilstande, selvdele eller måder at tænke og føle på?	0 = Nej 1 = Ja
[Hvis ja]: 1.b. skiftede eller vekslede disse tilstande, eller påvirkede de hinanden i dit indre liv?	Ja i både I. 1a. og 1.b
2. havde tanker, følelser eller impulser, der ikke følte, som om de tilhørte dig?	0 = Nej 1 = Ja

DSP-I opgørelse

Dissociativ subtype	Seneste måned	
	Alv. Gr.	Sx (Alv \geq 2)
1. Frakobling fra selvet		0 = Nej 1 = Ja
2. Observere sig selv, som om det er en anden person		0 = Nej 1 = Ja
3. Krop (kropsdele) ikke tilhørende en selv		0 = Nej 1 = Ja
4. Føle sig mekanisk		0 = Nej 1 = Ja
5. Egen stemme lyder fjern eller uvirkelig		0 = Nej 1 = Ja
6. Omgivelserne er uvirkelige, fremmede eller ukendte		0 = Nej 1 = Ja
7. Se verden gennem en tåge, som at være i en boble eller bag glas		0 = Nej 1 = Ja
8. Se verden på afstand		0 = Nej 1 = Ja
Total score Tilfredsstiller diagnostiske krav til dissociativ subtype: TSx \geq 2 Bemærk: Kun hvis oplevelsen ikke forklares bedre af medicinsk tilstand eller forbrug af alkohol eller stoffer.	TAlv	TSx =

Supplerende tjekliste opgørelse

Associerede dissociative symptomer	Symptomer	Indikation
E. Tomhed/frakobling score \geq 2		0 = Nej 1 = Ja
F. Følelsesmæssig bedøvelse score \geq 2		0 = Nej 1 = Ja
G. Ændringer i sensorisk perception score \geq 2		0 = Nej 1 = Ja
H. Amnesi score \geq 2		0 = Nej 1 = Ja
I. Identitetsforvirring score \geq 2		0 = Nej 1 = Ja

Valgfri

J. Indhold, varighed og udløsende faktorer for dissociative symptomer

Følgende spørgsmål kan anvendes til at udforske indhold, alvorlighedsgrad og varighed af ethvert af de associerede dissociative symptomer.

Du nævnte, at du til tider oplever [dissociativt symptom].

J.1 Fortæl mig mere om det?

J.2 Hvor længe har du haft disse oplevelser? **Varighed:**

J.3 Lægger andre mennesker mærke til det? [**Hvis ja**] Fortæl mig om det?

J.4 Hvad plejer at udløse disse oplevelser?

J.5 Begyndte eller forværredes disse oplevelser efter [HÆNDELSEN]?

Tomhed/frakobling

Følelsesmæssig bedøvelse

Ændringer i sensorisk perception

Amnesi

Identitetsforvirring

APPENDIKS I-A: Instruktioner til interviewer

Til reliabel diagnostisering af PTSD og dissociativ subtype af PTSD er Kliniker administreret PTSD skala for DSM-5 (CAPS-5⁴) anset som "guld-standarden". I CAPS-5 er den dissociative subtype opsummeret i to punkter: depersonalisation og derealisation.

DSP-I er mere omfattende, består af ni symptom-manifestationer af subtypen, og faciliterer forståelse af dens indhold og alvorlighedsgrad. DSP-I supplerende tjekliste er en tjekliste bestående af dissociative symptomer, der kan observeres hos mennesker med PTSD, men som i diagnostisk forstand ikke tilhører den dissociative subtype.

Struktur, udredning og scoring

Interviewere, der bruger DSP-I, bør være kvalificerede til at foretage strukturerede kliniske interviews og differentialdiagnostik, og bør have en gennemgående forståelse af det begrebsmæssige grundlag for PTSD, dissociation og den dissociative subtype. CAPS-5 instruktionerne bør også være velkendte for interviewer.

DSP-I

DSP-I er designet til at specificere og differentiere punkterne depersonalisation og derealisation. Det gøres ved at udrede den dissociative subtype, ifølge DSM-5, ved anvendelse af 8 punkter: 5 punkter til depersonalisation (punkt 1, 2, 3, 4, 5) og 3 punkter til derealisation (punkt 6, 7, 8). DSP-I har samme struktur som CAPS-5, hvilket betyder, at CAPS-5 instruktioner og scoringsformat bør anvendes. For at afgøre symptomernes relation til traume, varighed og udløsende faktorer (triggere) anvendes del C.

Scoring af symptomernes alvorlighedsgrad er baseret på en kombination af symptomernes hyppighed og intensitet. En given alvorlighedsgrad bør udelukkende scores, hvis både minimumskrav til hyppighed og intensitet opfyldes. Ved usikkerhed mellem to alvorlighedsgradsscorer registreres den laveste værdi. Hvis intensitet er mindst to scorere højere end hyppighed, kan alvorlighedsgradscoren øges med en. For at udrede intensitet mht. hvor længe episoden tager, eller hvor længe det tager at komme sig efterfølgende, anvendes følgende tommelfingerregel:

- Minimalt < 5 minutter
- Tydeligt tilstede = 5-15 minutter
- Udtalt = 30-45 minutter
- Ekstrem > 1 time

Observationspunkter

Det kan ske, at undersøgte ikke er klar over tilstedeværelsen af disse symptomer. I sektion D inkluderes observationspunkter for at undersøge tilstedeværelsen af observerbare dissociative symptomer. Observationer bør ikke bruges som den eneste indikator; disse punkter er nyttige for interviewer at referere til i forsøg på at forstå undersøgtes adfærd. For eksempel kan interviewer nævne, at undersøgte så ud til at være "frakoblet", og prøve at finde ud af, om individet var bevidst om det, og hvad hun/han oplevede, mens det skete.

⁴ Weathers, F. W., Bovin, M. J., Lee, D. J., Sloan, D. M., Schnurr, P. P., Kaloupek, D. G., Marx, B. P. (2017). The Clinician-Administered PTSD Scale for DSM-5 (CAPS-5): Development and Initial Psychometric Evaluation in Military Veterans. *Psychological Assessment*. Advance online publication. <http://dx.doi.org/10.1037/pas0000486>

Supplerende tjekliste: traumerelaterede dissociative symptomer

Den supplerende tjekliste kan bruges som interview eller som selvrapporteringsskema, og består af traumerele- laterede dissociative symptomer - dvs. dissociative symptomer, der, ifølge DSM-5, ikke tilhører den dissoci- ative subtype. Disse symptomer ses hyppigt hos patienter med PTSD, og kan kategoriseres i fem domæner (sektion E, F, G, H, I): *bevidsthed* (f.eks. blive tom/koble fra); *følelse* (følelsesmæssig bedøvelse); *sensorisk perception* (f.eks. ændringer i perception, smag, lyd og/eller smerteoplevelse); *hukommelse* (amnesi); og *identitet* (identitetsforvirring/tilstandsskifte).

”Screeningspunkter” i *ja* og *nej* format bruges til at indikere sandsynligheden for tilstedeværelsen af disse symptomer. Når to eller flere symptommanifestationer besvares med ”*Ja*” overvejes dissocia- tion indenfor dette domæne. For at afgøre varigheden, sammenhæng med traumer og udløsende fak- torer kan del J bruges, afhængig af udredningens formål.

Bemærk: Bekræftelse af de associerede dissociative symptomer tyder på tilstedeværelse af andre dissociative symptomer end depersonalisation og derealisation. Hvis de tilhørende symptomer be- kræftes, anbefales udredning for en dissociativ lidelse.

DSP-I er oversat fra engelsk til andre sprog, og kan anskaffes gennem forfatterne. Hvis du beslutter dig for at oversætte og/eller validere DSP-I, bedes du venligst give os besked og sende os den over- satte version, så vi kan holde styr på versionerne. DSP-I er gratis at bruge, så længe der henvises til den originale publikation⁵.

⁵ 1 Weathers, F. W., Bovin, M. J., Lee, D. J., Sloan, D. M., Schnurr, P. P., Kaloupek, D. G., Marx, B. P. (2017). The Clinician-Administered PTSD Scale for DSM-5 (CAPS-5): Development and Initial Psychometric Evaluation in Military Veterans. *Psychological Assessment*. Advance online publication. <http://dx.doi.org/10.1037/pas0000486>.

Tolkningsanalyse i udredning af den dissociative subtype af PTSD

Differentiale aspekter bør vurderes ved udredning af den dissociative subtype af PTSD. Som en støtte til at differentiere symptomer på depersonalisation og derealisation fra andre fænomener, såsom PTSD eller depressive symptomer, social eksklusion, tilpasningsprocesser og medicinske tilstande eller brug af alkohol eller stoffer, foreslår vi, baseret på vores data fra pilotundersøgelser, en arbejdsmodel for interviewere.

PTSD-symptomer

Nogle oplevelser kan tilhøre PTSD kernesymptomer, og bør ikke klassificeres som symptomer på den dissociative subtype, f.eks. når derealisation kun rapporteres under flashbacks (f.eks. "Mine omgivelser er uvirkelige, fremmede og ukendte, når jeg ser billederne fra traumet, som om det sker igen lige nu"), eller når separation fra omgivelser refererer til en social kontekst, og derfor er udtryk for symptomer på at føle sig afskåret fra og fremmedgjort overfor andre (f.eks. "Jeg føler mig distanceret fra det, der foregår, fordi, når jeg tænker på mit traume eller mine problemer, vil jeg hellere være alene og undgå social kontakt eller samtaler").

Depressive symptomer

Frakobling fra virkeligheden kan give positiv score på grund af depressive episoder (f.eks. "Jeg føler konstant, at jeg er i en anden verden end andre, en verden, hvor alt er mørkt, og ingen forstår mig").

Social udstødelse

Når der henvises til den sociale kontekst, kan nogle svar være indikation på en følelse af social udstødelse, for eksempel på grund af racisme eller diskrimination (f.eks. "Fordi jeg er fra en anden stamme, blev jeg ikke inviteret, jeg føler mig distanceret fra det, der foregår").

Tilpasningsprocesser

Hos undersøgte, der i øjeblikket konfronteres med reelle ændringer i deres omgivelser, f.eks. på grund af genbosætning, vil ændringer i sensorisk perception kunne scores på grund af igangværende tilpasningsprocesser (f.eks. "Jeg er flygtning, jeg bor på et nyt sted, jeg kender ikke menneskene, jeg kender ikke sproget, alt ser fremmed og ukendt ud for mig").

Medicinske tilstande eller brug af alkohol eller stoffer

Dissociative oplevelser kan skyldes medicinske tilstande, såsom sygdom, træthed (f.eks. "når jeg føler mig meget træt, er hver lyd som støj for mig"), underernæring (f.eks. "efter arbejde, når jeg ikke har spist noget hele dagen, er jeg meget sulten, og jeg kan opfatte lyde og farver på en anden måde") og alkohol eller stoffer.